

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

SSA Marek Szymanowski

w sprawie z odwołania E. Sp. z o.o. Spółki Komandytowej w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle
z udziałem K. C.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa i wydanie zaświadczenia A1,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 czerwca 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z dnia 9 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 33/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 33/21, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyniku apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie z 8 października 2020 r., sygn. akt IV U 852/19 i oddalił odwołanie FPU E. Sp. z o.o. sp. k. w S. od decyzji organu rentowego z 6 czerwca 2019 r. oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 420 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Decyzją z 6 czerwca 2019 r. nr [...] Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle powołując się na przepis art. 83a ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 300 z późn. zm.) w związku art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L 166 z 30 kwietnia 2004 r. s. 1) odmówił wydania dla K. C. zaświadczenia A1 potwierdzającego, że w okresie od 1 sierpnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. znajduje do niego zastosowanie ustawodawstwo polskie, oraz stwierdził, że w tym okresie nie podlegał on ustawodawstwu polskiemu. W uzasadnieniu organ rentowy wyjaśnił, że K. C. w okresie objętym decyzją nie wykonywał pracy najemnej w dwóch lub kilku państwach UE, a przedstawione przez pracodawcę ubezpieczonego rozliczenie czasu pracy nie zasługuje na wiarę, gdyż wykonane zostało na potrzeby uzyskania zaświadczenia A1.

Powyższą decyzję odwołaniem zaskarżyła Firma Instalacyjna „E.” Sp. z o.o. w S. wnosząc o jej zmianę poprzez wydanie zaświadczenia A1 potwierdzającego, że K. C. w okresie od 1 sierpnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. podlegał ustawodawstwu polskiemu. Odwołujący się dowodząc, że w sprawie zastosowanie znajduje art. 13 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004, naprowadził, że ww. ubezpieczony zatrudniony został w Firmie Produkcyjno-Usługowej „E.” Sp. z o.o. Sp. komandytowa i Firmie Instalacyjnej „E.” Sp. z o.o. z zamiarem powierzenia mu prac w Polsce, Niemczech i innych krajach członkowskich. W spornym okresie był on wysyłany na pewien czas w celu wykonywania prac w Niemczech, a następnie po powrocie do Polski pracował w siedzibie firmy. Podniósł również, że pracownik ten ma miejsce zamieszkania w Polsce, gdzie rozlicza swoje podatki.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podnosząc, że w wyniku przeprowadzonej kontroli, zwłaszcza w oparciu o wiedzę uzyskaną od części byłych pracowników, powziął uzasadnione wątpliwości co do faktu wykonywania przez nich pracy w Polsce, gdyż zdaniem niektórych byłych pracowników wszyscy pracownicy i zleceniobiorcy swoją pracę wykonywali tylko i wyłącznie za granicą.

W sprawie ustalono, że K. C. pracował, z przerwami, na podstawie umów zlecenia zawartymi z FPU „E.” Sp. z o.o. Sp. komandytowa i FI „E.” Sp. z o.o. od 2 marca 2015 r. wykonując na rzecz pierwszej spółki prace ślusarskie, a na rzecz drugiej prace elektryczne. Początkowo bez jakichkolwiek problemów odwołujący się otrzymywał dla niego zaświadczenie A1. Tak było za okres od 2 marca 2015 r. do 31 stycznia 2016 r., od 5 sierpnia 2016 r. do 31 lipca 2017 r., i od 1 sierpnia 2017 r. do 30 lipca 2018 r. Kolejny wniosek na okres od 1 sierpnia 2018 r., a zatem w dzień po zakończeniu okresu poprzedniego zaświadczenia A1 spotkał się z odmową ze strony organu rentowego, choć faktycznie nie zaistniały nowe okoliczności mogące zmienić charakter pracy pracownika. Prace swoje wykonywał w Niemczech, tak jak dotychczas na takich samych zasadach, a następnie po powrocie do Polski w siedzibie spółek w miejscowości S. w dużej hali produkcyjnej, gdzie miał swoje stanowisko pracy. Pracował przy składaniu szaf sterowniczych. W okresie za który organ rentowy odmówił wydania zaświadczenia A1, pracował również na budowie w Niemczech.

Wyrokiem z 8 października 2020 r., sygn. akt IV U 852/19 Sąd Okręgowy w Krośnie zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle, stwierdzając, iż K. C. w okresie od 1 sierpnia 2018 r. do 31 sierpnia 2018 r. podlegał ustawodawstwu polskiemu i z tego tytułu za ten okres istniało prawo wydania mu zaświadczenia A1 o zastosowaniu ustawodawstwa polskiego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zarzucając mu naruszenie art. 233 k.p.c.; art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz art. 13 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok, uznając apelację za zasadną.

Sąd odwoławczy wskazał, że w sytuacji ubezpieczonego K. C. - obywatela Polski - zastosowanie znajdują przepisów wspólnotowej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego - rozporządzenia z Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE Nr L.04.166/1), a także rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) Nr 883/2004 (Dz.Urz. UE Nr L.09.284/1). Zatrudniony przez wnioskodawcę E. sp. z o.o. sp.k. w S. K. C. i zgłoszony przez tę firmę do ubezpieczenia społecznego w Polsce (jak wynika z akt ZUS od 11 września 2017 r.), został bowiem delegowany przez tę firmę celem świadczenia pracy za granicę.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy na podstawie wyników przeprowadzonej kontroli u płatnika oraz w firmie E. sp. z o.o., zeznań P. D. (reprezentującego płatnika oraz Prezesa Zarządu firmy E. sp. z o.o.) jak i zeznań świadków - pracowników płatnika, doszedł do przekonania, że pracownicy ci, w tym i K. C., istotnie wyłącznie wykonują pracę na rzecz ww. firm w państwach członkowskich, ale nie w Polsce. Z tego powodu organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił wydania A1 potwierdzającego, że do K. C. od 1 sierpnia 2018 r. do 31 sierpnia 2018 r. zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie oraz stwierdził, że w tym okresie nie podlega on ustawodawstwu polskiemu. W toku postępowania apelacyjnego pozwany przedstawił również pismo procesowe z 17 marca 2021 r. wraz z decyzją z 3 marca 2021 roku uzupełniającą decyzję z 6 czerwca 2019 roku zawierającą ustalenia organu rentowego w aspekcie możliwości zastosowania do sytuacji ubezpieczonego normy art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. Wynika z nich, że FPU E. sp. z o.o. sp.k. w Polsce posiada biuro i kadry, w kraju odbywa się również rekrutacja pracowników i załatwianie wszystkich formalności związanych z zatrudnieniem. W przypadku, gdy dany pracownik był zatrudniony jednocześnie przez obie spółki, tj. FPU E. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...] oraz E. sp. z o.o. NIP – [...] z wnioskami o wydanie zaświadczenia A1 występowała i czyni to nadal, wyłącznie spółka FPU E. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...], której udziałowcami są P. D. oraz H. H.,

będący jednocześnie wspólnikiem dwóch spółek na terenie Niemiec z którymi kontrakty w spornym czasie mają zawarte obie spółki E.. Druga spółka, E. sp. z o.o. NIP- [...], gdzie wspólnikami są te same ww. osoby, nie składała do O/ZUS wniosków o wydanie formularza A1, dla kierowanych do pracy za granicę pracowników w przypadku, gdy pracownicy byli zatrudnieni jednocześnie przez obie ww. firmy. Tymczasem pracownicy, w tym K. C. wykonywali pracę na rzecz obu spółek za granicą. Wnioski ww. o wydanie zaświadczenia A1 spółki FPU E. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...] datują się od 2015 r. Obroty spółki FPU E. sp. z o.o. sp.k. NIP [...] w Polsce kształtowały się następująco: w 2015 r. - 0%, 2016 r. - 0%, 2017 r. - 0%, 2018 r. - 7,387%, zaś w 2019 r.- 10,143%. Natomiast obroty w Polsce spółki E. sp. z o.o. NIP- [...] w latach 2015-2017 wynosiły 0%, w roku 2018 wynosiły zaledwie 0,937%, a w roku 2019 - 3,993%. Z ustaleń tych wynika także, że pracownicy nie mieli rozeznania na rzecz której spółki wykonują pracę za granicą, a z dostarczanej przez spółkę FPU E. sp. z o.o. sp.k. NIP-[...] dokumentacji wynika, że pracownicy, w ciągu danej dniówki roboczej, tj. ośmiogodzinnego dnia pracy część godzin pracy wykonywali pracę na rzecz jednego pracodawcy, a drugą część czasu pracy w ciągu danego dnia poświęcali na rzecz drugiego pracodawcy, tj. firmy E. sp. z o.o. NIP-[...]. Prezes spółki zeznał, że sam kwalifikował prace, które były wykonywane na rzecz E. sp. z o.o., a które na rzecz FPU E. Sp. z o.o. sp. k., a na koniec miesiąca był wystawiony rachunek, na podstawie którego wypłacano wynagrodzenie za pracę w Polsce i za granicą łącznie. Prezes Spółki zeznał także, że wykonując daną pracę w poszczególnym dniu zleceniobiorcy/pracownicy nie posiadali wiedzy, dla której firmy pracują i w jakim czasie oraz nie mieli określonych godzin pracy. Wykonaną przez pracowników bądź zleceniobiorców pracę, P. D. sam rozliczał i kwalifikował koszt ich pracy, albo dla spółki E. sp. z o.o. NIP-[...] albo dla spółki FPU E. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...]. Wymaga podkreślenia, że obie spółki w latach 2015-2017 nie realizowały w Polsce żadnych kontraktów, a pismo Oddziału ZUS w Jaśle, jak i prośba mailowa w sprawie, dostarczenia przez obie spółki kontraktów, jakie zawarły i realizowały w tym okresie pozostały bez odpowiedzi z ich strony, co wskazuje na brak dowodów zawarcia jakichkolwiek umów na terenie Polski w tym czasie. Obie spółki, zgodnie z zawartymi umowami świadczyły usługi jedynie na rzecz dwóch kontrahentów niemieckich, w zakresie budowy i montażu przemysłowych instalacji elektrycznych w

różnych państwach Unii Europejskiej, a umowy te precyzowały rodzaj i zakres prac, których wykonywanie na nich ciążyło. Tymi kontrahentami niemieckimi byli F., ul.[...], M. oraz H. (obecnie spółka cywila z siedzibą w W.), gdzie w obu przypadkach przedstawicielem tych firm jest P. H., który jest także wspólnikiem firmy E. sp. z o.o. NIP- [...] oraz FPU. E. sp. z o.o. sp.k. Spółki te, pomimo wniosku Oddziału ZUS w Jaśle, nie udokumentowały także kontraktów na realizację usług na terytorium Polski w latach 2018-2019. W dyspozycji Oddziału znajduje się jedynie umowa z 20 marca 2020 r. z polskim podmiotem, jednak nie przekazano żadnych szczegółowych wyjaśnień w tym zakresie. Z zeznań pracowników złożonych przed organem rentowym jasno przy tym wynika, iż ich celem było świadczenie pracy za granicą (tak m.in. A. N. który zeznał: „byłem poinformowany, że praca wykonywania będzie tylko za granicą” w sprawie prowadzonej przed tut. Sądem pod sygn. III AUa 66/21, jak również inni, m.in. P. P. w sprawie prowadzonej przed tut. Sądem pod sygn. III AUa 469/20 - który podał, że został poinformowany przez pracodawcę, iż praca będzie wykonywana wyłącznie za granicą, co tutejszemu Sądowi wiadome jest z urzędu). Z zeznań z kolei innych pracowników wynika, że po zakończeniu pracy za granicą zjeżdżali do Polski, mieli czas wolny, odbierali czas wolny za przepracowane godziny nadliczbowe i zasadniczo nie wykonywali istotnej pracy w Polsce (akta ubezpieczeniowe, zrzuty informacji z Internetu). Wskazali oni również, że materiały, urządzenia, na których wykonywali pracę za granicą, znajdowały się na poszczególnych budowach za granicą. Jest przy tym wątpliwa sporządzona przez płatnika dokumentacja dotycząca rozliczenia pracy K. C. złożona do akt ZUS za okres objęty sporem dla obu ww. Spółek, skoro wskazuje ona już tylko, że w okresie od 1 do 6 sierpnia 2018 r. pracować miał on w Polsce wyłącznie 10 godzin, co odnieść należy do 4 dni roboczych (z wyłączeniem soboty i niedzieli). Z powyższego wyłania się zatem obraz celowego zatrudnienia pracowników przez płatnika dla delegowania ich do wykonywania pracy poza granicami Polski, przy ewentualnie marginalnym jedynie - jeżeli już, ich zatrudnieniu przy pracach w Polsce, a to w sytuacji, gdy wnioskodawca co prawda ma siedzibę w Polsce, posiada własną administrację i rekrutuje pracowników, przy czym nie prowadzi znacznej części działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, czyli w Polsce, która to przesłanka (istnienie więzi między pracodawcą a państwem

członkowskim, w którym ma on swoją siedzibę) jest zasadnicza dla zastosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004, o czym mowa wyżej. Zarówno wnioskodawca, jak i spółka z o.o. E. NIP-[...], nie prowadzą jak wynika z powyższych ustaleń na terenie Polski „znaczej działalności” o której mowa w art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004. W latach 2015-2017 obie spółki nie wykazały żadnych obrotów na terytorium Polski, natomiast na podstawie deklaracji VAT-7, obroty w Polsce w latach 2018-2019 kształtowały na poziomie zaledwie kilku procent. Wartość obrotu krajowego w sposób istotny odbiega od poziomu około 25% całkowitego obrotu, który jest powszechnie uważany za cezurę pozwalającą na zastosowanie określonych przepisów dotyczących podlegania ubezpieczeniom, bądź to w kraju wysyłającym, bądź w przyjmującym. Możliwość zaś delegowania pracowników ogranicza się wyłącznie do przedsiębiorstw, które normalnie prowadzą swą działalność na terytorium państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu nadal podlega pracownik delegowany.

Powyższy wyrok skargą kasacyjną zaskarżyła odwołująca się w całości.

Skarżąca zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi:

1) naruszenie prawa materialnego - art. 13 ust. 1 lit. b) (ii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. z 2004 r. Nr 166, str. 1 z późn. zm.), poprzez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez zainteresowanego K. C. ustawodawstwu polskiemu, pomimo że ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny w pełni przemawia za zastosowaniem tego przepisu, gdyż zainteresowany jest osobą, która normalnie wykonuje pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, ma miejsce zamieszkania w Polsce, a ponadto siedziba obydwu pracodawców zainteresowanego znajduje się wyłącznie w Polsce;

2) naruszenie prawa materialnego - art. 14 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. z 2009 r. Nr 284, str. 1 z późn. zm.), poprzez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez zainteresowanego K. C. ustawodawstwu polskiemu, pomimo że przepis ten powinien

zostać zastosowany w ustalonym w niniejszej sprawie stanie faktycznym, gdyż zainteresowany jest osobą, która na zmianę wykonuje kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych pracodawców, przy czym siedziba obydwu pracodawców zainteresowanego znajduje się wyłącznie w Polsce;

3) naruszenie prawa materialnego - art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zainteresowany K. C. podlega ustawodawstwu niemieckiemu jako osoba wykonująca pracę w Niemczech, podczas gdy zgodnie z ustalonym w niniejszej sprawie stanem faktycznym zainteresowany na zmianę wykonuje kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych pracodawców, przy czym siedziba obydwu pracodawców zainteresowanego znajduje się wyłącznie w Polsce, co sprawia, że zamiast art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 powinien zostać zastosowany art. 13 ust. 1 lit. b) (ii) rozporządzenia nr 883/2004;

4) naruszenie prawa materialnego - art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 z późn. zm.), poprzez ich bezpodstawne niezastosowanie, pomimo że zainteresowany K. C. pozostaje w stosunku pracy z wnioskodawcą, którego siedziba znajduje się w Polsce, a w związku z tym zainteresowany podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik zatrudniony przez wnioskodawcę na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej;

5) naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., poprzez zaniechanie wskazania przez Sąd Apelacyjny podstawy prawnej ustalenia podlegania przez zainteresowanego K. C. ustawodawstwu niemieckiemu, zaniechanie oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych Organu rentowego i ograniczenie się do omówienia art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 987/2009, podczas gdy istotą sporu pomiędzy wnioskodawcą a organem rentowym nie jest podleganie przez zainteresowanego dotychczasowemu ustawodawstwu polskiemu w razie delegowania do innego państwa członkowskiego (art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004), lecz ustalenie podlegania przez zainteresowanego ustawodawstwu polskiemu w sytuacji, gdy zainteresowany wykonuje pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, a

siedziba obydwu jego pracodawców znajduje się w Polsce (art. 13 ust. 1 lit. b) (ii) rozporządzenia nr 883/2004). Sąd drugiej instancji nie dokonał oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych ani nie przytoczył w uzasadnieniu wyroku art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, choć to właśnie ten przepis był zasadniczą podstawą apelacji organu rentowego i stąd wnioskodawca zakłada, iż zmieniając wyrok Sądu Okręgowego i oddalając odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego Sąd Apelacyjny zastosował art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, przy czym brak wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji niewątpliwie istotnie utrudnia merytoryczną ocenę tego orzeczenia;

6) naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 373 § 1 k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c., poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie do rozpoznania apelacji organu rentowego pomimo braku oznaczenia w tej apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia, co w świetle uchwały Sądu Najwyższego siedmiu sędziów - zasady prawnej z 20 lipca 2016 r., sygn. akt III UZP 2/16 stanowi wymóg formalny warunkujący nadanie biegu apelacji, zaś niedochowanie powyższego wymogu powinno skutkować zwrotem apelacji organowi rentowemu jako stronie reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika.

Wobec powyższego skarżąca wniosła uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 9 czerwca 2022 r., wydanego w sprawie z wniosku Firmy Produkcyjno - Usługowej E. sp. z o.o. sp. k. z udziałem K. C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Jaśle o ustalenie ustawodawstwa i wydanie zaświadczenia AI, rozpoznanej pod sygn. akt III AUa 33/21 i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia; oraz zasądzenie od organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle na rzecz wnioskodawcy Firmy Produkcyjno - Usługowej E. sp. z o.o. sp. k. zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona w stopniu uzasadniającym uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej (jej podstaw) i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania (bądź jeżeli taki zarzut okaże się niezasadny).

W niniejszej sprawie, rozpoznanie skargi kasacyjnej należy rozpocząć od prawidłowego zidentyfikowania przedmiotu sporu, który wynika z zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji z 6 czerwca 2019 r. nr 171/2019. W związku z tym należy zaznaczyć, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. W konsekwencji, przedmiot sporu sądowego musi mieścić się w zakresie przedmiotowym decyzji organu rentowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 października 2017 r., I UK 371/16, LEX nr 2397631 i przytoczone w nim orzecznictwo).

Decyzja 6 czerwca 2019 r. rozstrzygała o niepodleganiu przez K. C. ustawodawstwu polskiemu. Jej podstawę prawną stanowił art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004, z uzasadnieniem, że w spornym okresie wykonywał on pracę na terytorium jednego państwa członkowskiego. Decyzja ta przesądzała o niestosowaniu do sytuacji K. C. art. 13 ust. 1 lit. b ppkt (ii) rozporządzenia nr 883/2004, zgodnie z którym osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich i która nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców, jeżeli jest zatrudniona przez co najmniej dwa przedsiębiorstwa lub co najmniej dwóch pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się tylko w jednym

państwie członkowskim. Konsekwencją tego stanowiska było także cofnięcie zaświadczenia A1.

W odwołaniu od tej decyzji płatnik, powołując się na art. 13 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 wskazywał, że osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba przedsiębiorstw; siedziba zaś obydwu przedsiębiorstw, w których zatrudniony był K. C., znajdowała się tylko w jednym państwie członkowskim - w Polsce. Zatem domagał się ustalenia dla K. C. ustawodawstwa polskiego na podstawie art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004.

Sąd Apelacyjny nie dokonał w żadnym zakresie oceny prawnej roszczenia przez pryzmat art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004. Skupił się natomiast na weryfikacji możliwości zastosowania w stosunku do K. C. art. 12 ust. 1 tego rozporządzenia, ostatecznie ją odrzucając ze względu na to, że, w jego ocenie, obie Spółki zatrudniające K. C. nie prowadziły normalnie swojej działalności w Polsce (nie prowadziły znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzeniem wewnętrznym - art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009).

W związku z powyższym uzasadniony jest zarzut naruszenia art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004, gdyż Sąd Apelacyjny pominął go przy ustalaniu sytuacji K. C. w aspekcie ustalenia ustawodawstwa właściwego. Podzielenie tego zarzutu nie oznacza oczywiście przyznania racji skarżącemu, że spełnione zostały wymagania wynikające z tego przepisu. Pierwszym i zasadniczym warunkiem zastosowania art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 jest wykonywanie pracy najemnej w dwóch lub więcej państwach członkowskich (wykonywanie równocześnie lub na zmianę jednej lub kilku odrębnych prac w dwóch lub więcej państwach członkowskich w tym samym lub kilku przedsiębiorstwach lub dla jednego lub kilku pracodawców - art. 14 ust. 5 rozporządzenia nr 883/2004). Stąd też w wypadku ustalenia, że dana osoba wykonywała pracę na terytorium wyłącznie jednego państwa członkowskiego, wyłącza możliwość zastosowania art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 i tym samym niemożliwe jest ustalenie

ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców.

Zwrócić też należy uwagę, że przedmiotem zaskarżonej decyzji było cofnięcie zaświadczenia A1. W związku z tym należy zasygnalizować, że w tej kwestii wypowiedział się Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 16 listopada 2023 r., w sprawie C-422/22, który orzekł, że art. 5, 6 i 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 465/2012 z 22 maja 2012 r., należy interpretować w ten sposób, że: instytucja wydająca zaświadczenie A1, która w następstwie przeprowadzenia z urzędu ponownego badania informacji, na których oparto wydanie tego zaświadczenia, stwierdza nieprawdziwość tych informacji, może wycofać omawiane zaświadczenie bez uprzedniego wszczynania przewidzianej w art. 76 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zmienionego rozporządzeniem nr 465/2012, procedury dialogu i koncyliacji z właściwymi instytucjami zainteresowanych państw członkowskich celem określenia ustawodawstwa krajowego mającego zastosowanie.

Jeśli zaś chodzi o zarzuty naruszenia przepisów postępowania, to skoro Sąd Apelacyjny wskazał podstawę prawną rozstrzygnięcia - art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, bezzasadne jest wykazywanie obrazy art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. To samo należy wskazać w kontekście zarzutu naruszenia art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. (zobowiązującym sąd drugiej instancji do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa i oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych), który to zarzut był jednak częściowo zasadny, gdyż art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 został wskazany, jako podstawa apelacji, jednak nie został on należycie rozpoznany przez Sąd drugiej instancji.

Na koniec, co do zarzutu naruszenia art. 373 § 1 k.p.c. w związku z art. 368 § 2 k.p.c., przez ich niezastosowanie i przyjęcie do rozpoznania apelacji organu rentowego pomimo braku oznaczenia w tej apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia, przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach niejednokrotnie

wyrażał zapatrywanie, że art. 373 k.p.c. (i także art. 370 k.p.c.) należy odczytywać łącznie z art. 130 k.p.c., co prowadzi do wniosku, że odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia braków formalnych w wyznaczonym terminie dotyczy tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z 29 lipca 2003 r., III PZP 10/03, OSNP 2004 nr 3, poz. 43; z 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 396; z 22 sierpnia 2007 r., III CZP 77/07, OSNC 2008 nr 10, poz. 109; z 27 marca 2008 r., III CZP 7/08, OSNC 2009 nr 4, poz. 55; oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2009 r., II UZ 43/09, LEX nr 583825; z 10 lutego 2015 r., II UZ 76/14, LEX nr 1806444; z 14 stycznia 2015 r., I CZ 100/14, LEX nr 1640230; z 13 listopada 2014 r., V CZ 71/14, LEX nr 1565790; z 21 października 2015 r., II UZ 24/15, LEX nr 1854105 oraz z 19 grudnia 2017 r., II UZ 108/17, LEX nr 2427166). W niniejszej sprawie – o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego wartość ta nie ma wpływu na wysokość opłaty (w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych od apelacji i skargi kasacyjnej przysługuje opłata podstawowa – art. 35 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1469 ze zm.) ani na wysokość wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika - § 9 ust. 2 i § 10 odpowiednio rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2023 r., poz. 1964).

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji, zgodnie z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[a!]